

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในช่วงสูงวัย*

THE PROMOTION OF THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY HANDICAPPED

พิมพณา ศรีบุญยพรัฐ

Pimchana Sriboonyaponrat

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: pimchana.sri@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษามาตรการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัยในมุมมองของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholder organization) 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัยของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholder organization) และ 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informants) ที่เป็นผู้บริหาร 4 คนและนักวิชาการ 1 คน จากหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในช่วงสูงวัย ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป 2 คน องค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholder organization) 1 คน คนพิการในช่วงสูงวัยที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีการตรวจสอบทบทวนกับผู้ให้สัมภาษณ์เดิม เพื่อยืนยันความถูกต้อง และสังเคราะห์ข้อมูลในระหว่างการเก็บข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อหาความแตกต่างโดยการตีความและการแปลความหมาย และนำมาประมวลสรุปสาระสำคัญเป็นภาพรวม แล้วนำเสนอรายงานวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. มาตรการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัย ได้แก่ มาตรการในการติดตามการดำเนินงานและจัดทำมาตรฐานคุณภาพชีวิตเพื่อเสริมพลังคนพิการในช่วงสูงวัย

* Received 19 July 2019; Revised 11 October 2019; Accepted 28 October 2019

สร้างความเท่าเทียมกันในสังคมมีตัวชี้วัดไปถึงครัวเรือนคนพิการในช่วงสูงวัย มาตรการในเรื่องของการจัดสวัสดิการ ที่อยู่อาศัย สิ่งอำนวยความสะดวก การใช้ชีวิต การประกอบอาชีพ การฝึกอบรม การศึกษาส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัย โดยกองยุทธศาสตร์และแผนงาน มาตรการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคมโดยให้คนพิการในช่วงสูงวัยใช้บริการ BTS ฟรีตลอด โดยให้เจ้าหน้าที่ดูแล (take care) และบริการวิทยุสื่อสารให้เจ้าหน้าที่รถไฟฟ้ามารับ มีการวิทยุส่งต่อไปให้ถึงที่ การเดินทางด้วยระบบของรถไฟฟ้า BTS ปลอดภัยและส่งถึงที่หมายได้อย่างปลอดภัยที่สุด

2. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัย คือ 1) ปัญหาทัศนคติของครอบครัวคนพิการในช่วงสูงวัยเอง 2) ปัญหาด้านกฎหมาย ระเบียบคำสั่ง ในการรองรับการปฏิบัติงานด้านคนพิการในช่วงสูงวัยยังไม่มี 3) ปัญหาด้านการบูรณาการประสานร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรคนพิการ

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ คือ ทั้งสามภาคส่วน ต่างก็มีการนำนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัยไปปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อให้บังเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม แต่ก็มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานบางส่วน โดยหน่วยงานภาครัฐจะเป็นเรื่องของการสร้างเจตคติของคนในสังคมให้เอาใจใส่คนพิการในช่วงสูงวัย หรือการอยู่ร่วมกัน แบบไม่กีดกัน ไม่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการในช่วงสูงวัย ในส่วนของภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป ได้แก่ BTS ก็มีข้อจำกัดในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการในช่วงสูงวัย เช่น ลิฟต์โดยสารจะมีปัญหาเรื่องพื้นที่คับแคบ รถเข็นไม่สามารถเคลื่อนผ่านไปได้ มีปัญหาเกี่ยวกับเสาไฟฟ้า พุดบาร ทำให้ไม่สามารถติดตั้งลิฟต์เพิ่มเติมได้ สำหรับ องค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholders organization) จะมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกของภาครัฐ ไม่ตรงกับความต้องการของคนพิการในช่วงสูงวัย เช่น Wheel Chair

คำสำคัญ: การส่งเสริม, คุณภาพชีวิต, คนพิการในช่วงสูงวัย

Abstract

This research article includes purposes as follows; 1) to study the measures of the quality of life promotion of the elderly handicapped in the perspectives of state agencies, private agencies or general non-government organization (NGO) and specific organization or stakeholder organization, 2) to study problems, obstacles, and suggestions for the quality of life promotion of the elderly handicapped based on state agencies, private agencies or general

non-government organization (NGO) and specific organization or stakeholder organization, and 3) to compare the operations based on the policies of state agencies, private agencies or general non-government organization (NGO) and specific organization or stakeholder organization. Samples of this qualitative research include 13 key-informants comprising of 4 administrators and 1 academician from state agencies relating to the elderly handicapped, 2 from private agencies or general NGO, 1 from specific organization or stakeholder organization, and 5 elderly handicapped. The in-depth interview is used as a research tool with triangulation method for data verification in which data analysis includes the recheck review with the previous informants to verify the accuracy. Moreover, the data synthesis is conducted in the descriptive data collection to find out the differences by means of interpretation and translation, and the main points are processed and summed up in total before the findings are presented based on the research purposes.

The research results are as follows:

1. The measures of the quality of life promotion of the elderly handicapped include the measures concerning the follow-up of the operation of setting up the quality of life standard to support the power of the elderly handicapped to create the equality in the social with indicators relating to the elderly handicapped 's homes. The measures also relate to the provision of welfare, housing, facilities, living conditions, careers, training, education and the support with the improvement of the elderly handicapped 's living conditions by the department of strategy and planning. In terms of the measures concerning the support and improvement of the quality of life and the community and social service, the life-long free use of BTS is available for the elderly handicapped with the help of the staff including the radio call service from the pick-up point to the destination by the staff at the stations. The travel by BTS is, therefore, safe and reliable all the way to the destination.

2. Problems, obstacles and suggestions for the promotion of the elderly handicapped 's quality of life are as follows; 1) the problems relating to the attitudes of the elderly handicapped own's family, 2) the problems concerning laws, regulations, and the lack of official documents approved of the operation

with the elderly handicapped, and 3) problems of the integration of the cooperation among working units under state and private agencies and stakeholder organization.

3. The results of comparing the operation based on the policies of state and private agencies, general NGO and specific organization or stakeholder organization point out the serious implementation of the policies supporting and improving the quality of life of the elderly handicapped by the mentioned 3 sectors for concrete success. However, limitation of some operation exists. In terms of state agencies, the limitation relates to the creation of social aptitude concerning the care of the elderly handicapped or the peaceful coexistence in the societies without depriving of and discriminating the elderly handicapped. In terms of private agencies or general NGO, namely BTS, the limitation includes the provision of facilities for the elderly handicapped. For example, the problems of limit space in the elevator result in the capacity crowd of the handicapped 's wheel chairs, and the electricity poles and footpath cause the inability to provide more elevators. In terms of specific organization or stakeholder organization, the problems relate to the provision of facilities by state agencies, namely wheel chairs, does not serve the elderly handicapped 's needs.

Keywords: Promotion, The Quality Of Life, The Elderly Handicapped

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) รวมทั้งคนพิการในช่วงสูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและคนพิการในช่วงสูงวัย มีผลกระทบอย่างสูงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และการลงทุน งบประมาณของรัฐบาล การจ้างงาน รวมตลอดถึงอัตราส่วนการพึ่งพาของประชากรวัยทำงานที่จะต้องเลี้ยงดูประชากรวัยสูงอายุและคนพิการที่สูงวัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยภาระพึ่งพิงของผู้สูงวัยมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งหากระบบสวัสดิการของรัฐไม่สามารถตอบสนองในส่วนนี้ได้แล้ว ก็จะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้สูงวัยและคนพิการในช่วงสูงวัย ทั้งในเรื่องของสุขภาพอนามัย รายได้ ที่พักพิง ผู้ดูแล และผลักดันให้ผู้สูงวัยอาจต้องดิ้นรนต่อสู้ด้วยตนเอง จนนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมาย และถูกส่งเข้าเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำ จากสถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการจำแนกตามประเภทความพิการและเพศ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 จนถึงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2562 ที่จดทะเบียนไว้

1,965,713 คน เกินร้อยละ 50 ของคนพิการทั้งหมด ตอนที่ 1 ล้านคน ที่เป็นคนพิการและสูงวัยด้วย (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2562) ปัญหาที่ผู้สูงอายุและคนพิการในช่วงสูงวัยต้องเผชิญคือ ความเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย ได้แก่ ทางด้านสุขภาพกาย ผู้สูงวัยต้องเผชิญกับโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ หลอดเลือด กระดูกและข้อ สุขภาวะทางอารมณ์และสภาวะในเชิงสภาพจิตของตน และอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ได้แก่ อากาศ และชุมชน ปัญหาทางด้านสุขภาพใจ เศรษฐกิจ การดูแลระยะยาว ที่พักอาศัยและการมีส่วนร่วม การเปลี่ยนแปลงในวัยสูงวัย มีข้ออยู่ที่อายุซึ่งเป็นตัวเลขอย่างเดียวนั้น แต่คือการเปลี่ยนแปลงของร่างกายซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น พันธุกรรม การดำรงชีวิต การดำเนินชีวิตและสภาพจิตใจด้วย

หน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับงานด้านคนพิการในช่วงสูงวัยมีหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และกองทุนเพื่อความปลอดภัยการใช้รถใช้ถนน และมีสถาบันสิรินธรเพื่อฟื้นฟูทางการแพทย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยเลือกศึกษาหน่วยงานภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่รับผิดชอบงานด้านคนพิการในช่วงสูงวัยโดยตรง คือ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ศึกษาหน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั้งหมด คือ BTS (Bangkok Mass Transit System Public Company Limited: BTS) และคนพิการในช่วงสูงวัยในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในช่วงสูงวัยในด้านเชิงมนุษยธรรมและโดยเฉพาะในปรัชญาประชาธิปไตย ถือว่าคนพิการในช่วงสูงวัยเป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาศักยภาพได้ เพื่อลดการพึ่งพิงผู้อื่น และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณค่าในฐานะพลเมืองที่มีศักดิ์ศรี นโยบายของรัฐมีอยู่แล้วในการปกป้อง ผดุงสิทธิของคนพิการ แต่นโยบายของรัฐเป็นการประกาศเจตนารมณ์ซึ่งสะท้อนอุดมการณ์ทางการเมืองอันสูงส่งแห่งความเป็นประชาธิปไตยเสรีนิยม (liberal democracy) ประเด็นสำคัญ คือ การลงมือปฏิบัติ (policy implementation) จึงได้ทำการค้นคว้าข้อมูลเพื่อทราบว่ามาตรการต่าง ๆ ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัยในมุมมองของหน่วยงานภาครัฐ มุมมองภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั้งหมด มุมมององค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholder organization) ว่ามีนโยบายในการดำเนินงานเรื่องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัยอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการช่วงสูงวัยอย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเพื่อได้ทราบมาตรการ ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัย และเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั้งหมด และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัยในมุมมองของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholder organization)
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัย ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholder organization)
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในช่วงสูงวัย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล การค้นหาข้อมูลจากเอกสาร (documentary research) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in - depth interview) ผู้บริหารระดับสูง กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยใช้วิธีการสังเกตทั่วไป (general observation) โดยเข้าไปสังเกตก่อนจะเข้าไปสัมภาษณ์จริง และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key - informant) อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) คือ เข้าไปพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ได้มีการจดบันทึกสนาม ถ่ายภาพนิ่ง และใช้เทคนิควิจัยดังกล่าวหลายครั้งในช่วงเวลาที่ทำกรวิจัย โดยผู้วิจัยได้สำรวจรายชื่อผู้บริหารจากทำเนียบผู้บริหารที่มีอำนาจหน้าที่ทางด้านคนพิการในช่วงสูงวัยโดยตรง คือ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หลังจากนั้นประสานงานกับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อออกจดหมายขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับจดหมายจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อนัดสัมภาษณ์ และประสานงานกับประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะรถไฟฟ้า BTS (Bangkok Mass Transit System Public Company Limited: BTS) โดยการสัมภาษณ์ กรรมการผู้จัดการใหญ่ ของบริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ผู้อำนวยการใหญ่สายปฏิบัติการ บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) หรือ BTS (Bangkok Mass Transit System Public Company Limited: BTS) สำหรับองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholder

organization) ผู้วิจัยสัมภาษณ์เฉพาะ ผู้อำนวยการสำนักงานสภาคณพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย และตัวแทนคณพิการในช่วงสูงวัยที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแนะนำตัวและขอเข้านัดสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ตั้งแต่ครึ่งชั่วโมงจนถึง 1 ชั่วโมง ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้การบันทึกเทป และได้ถอดเทป ในการสัมภาษณ์นั้น ได้แบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารระดับสูง ที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ ประเภทที่สองเป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับหน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และประเภทที่สามเป็นแบบสัมภาษณ์คณพิการในช่วงสูงวัย หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ถอดเทปจากการสัมภาษณ์ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเวลา 4 เดือนระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 ถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2561 และมีการเข้าพบเพื่อยืนยันข้อมูลและรับทราบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยคำถามปลายเปิด (open ended) ที่มีความยืดหยุ่นและไม่มีการชี้นำคำตอบ ซึ่งใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการถาม

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) เพื่อตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องหรือมีการเสริมเพิ่มเติมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ ตรวจสอบข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการในช่วงสูงวัย และสอบถามจากผู้ที่เคยปฏิบัติหน้าที่หรือเกี่ยวข้องรวมทั้งนักวิชาการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่างการเก็บข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อหาความแตกต่างโดยการตีความและการแปลความหมายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีการวิเคราะห์นโยบายย้อนหลังโดยศึกษาจากการปฏิบัติของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป คือ BTS (Bangkok Mass Transit System Public Company Limited) และสำนักงานสภาคณพิการแห่งประเทศไทย และคณพิการในช่วงสูงวัยที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยตีความหมาย แยกแยะเนื้อหา สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ ซึ่งทำการสังเคราะห์ข้อความที่ได้จากการจดบันทึกและถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูล แล้วนำมาสรุปเป็นภาพรวมตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

ผลการวิจัย

1. หน่วยงานภาครัฐ คือ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีมาตรการดำเนินการตามขั้นตอนของระบบราชการ และในการนำนโยบายไปปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคณพิการ

พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ที่ระบุสิทธิประโยชน์และหน้าที่สำหรับคนพิการไว้ใน มาตรา 20 ว่า คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ (ราชกิจจานุเบกษา, 2556) และมีมาตรการในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัย โดยกองยุทธศาสตร์และแผนงานจัดทำโครงการเสริมพลังคนพิการสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม มีการจัดทำแผนงานรายบุคคลที่มีตัวชี้วัดลงไปถึงครัวเรือน ไปถึงตัวบุคคลพิการหรือคนพิการในช่วงสูงวัยในแต่ละด้าน เช่น ที่อยู่อาศัย สิ่งอำนวยความสะดวก การใช้ชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพอิสระ การฝึกอบรม การศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัย ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 มาตรา 20 เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและการกู้ยืมเงินในกองทุนผู้สูงอายุ โดยดูจากความสามารถในการจะประกอบอาชีพว่ามีศักยภาพทำเองได้หรือไม่

จากคู่มือตัวอย่างที่ดีในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการหรือคนพิการในช่วงสูงวัย และคนทุพพลภาพ ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3 ได้แจกจ่ายไปทั่วประเทศทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนและสำหรับทุกคนที่เกี่ยวข้องและสนใจเกี่ยวกับเรื่องการปรับสภาพแวดล้อม เพราะว่ามาตรการนี้เป็นนโยบายของกรมกิจการผู้สูงอายุ และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการก็มีภารกิจที่ต้องสนับสนุนในการจัดสภาพแวดล้อมให้คนพิการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

สำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัยในมุมมองของภาคเอกชนคือคนพิการในช่วงสูงวัย ถ้ามาใช้บริการที่ BTS ปกติ สถานีรถไฟฟ้า BTS จะมีเจ้าหน้าที่ดูแลตลอดตั้งแต่เข้ามา จะให้เป็นคู่มือบริการฟรี ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ให้การดูแล (take care) จนถึงรถไฟฟ้าและบริการวิทยุ ให้เจ้าหน้าที่รถไฟฟ้ามารับและมีการวิทยุส่งต่อไปให้ถึงที่ กล่าวได้ว่าการเดินทางด้วยระบบของรถไฟฟ้า BTS ส่งถึงที่หมายได้อย่างปลอดภัยที่สุด

2. คนพิการในช่วงสูงวัยมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องดังนั้นจะพบ ปัญหาและอุปสรรคที่เป็นข้อจำกัดในเรื่องของ กฎหมาย ระเบียบ ไม่ได้ให้อำนาจก็ไม่สามารถทำได้ หรือในบางเรื่องแม้มีการให้อำนาจไว้แต่ไม่มีความชัดเจนในเรื่องของการปฏิบัติ ยกตัวอย่าง ท้องถิ่นหลาย ๆ พื้นที่อยากเข้ามาทำในเรื่องคนพิการและคนพิการในช่วงสูงวัยโดยนางบประมาณของท้องถิ่นมาใช้แต่ไม่สามารถเข้ามาทำได้ เพราะไม่มีกฎหมาย ระเบียบมารองรับในการปฏิบัติงาน

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 กำหนดให้ท้องถิ่นสามารถจัดตั้งกองทุนได้ดังระบุในมาตรา 21 ว่าเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้ราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนด ระเบียบหรือประกาศแล้วแต่กรณี ให้เป็นไปตาม

พระราชบัญญัติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2556) แต่แท้จริงแล้ว เมื่อนำงบประมาณของหน่วยงานท้องถิ่นมาใช้แล้วพบว่า ไม่มีระเบียบที่จะมารองรับการการปฏิบัติต่าง ๆ และเมื่อมีการตรวจสอบ พบว่าไม่ใช่อำนาจขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ถ้ามองในกฎหมายแม่บทนี้ มีการให้อำนาจไว้แต่ตัวระเบียบย่อยที่จะสนับสนุนยังไม่มี

การดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานองค์การหรือสมาคมคนพิการ ในส่วนของการตั้งคณะกรรมการหรือการตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานหรือคณะสืบค้นข้อเท็จจริงจะต้องมีทั้งฝ่ายภาครัฐ ภาคเอกชน องค์การหรือสมาคมคนพิการ และองค์กรที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการประสานร่วมกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมผู้พิการ (Stakeholders organization) มีดังนี้

การดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ทางด้านคนพิการในช่วงสูงวัยทั้งสามภาคส่วน มีการนำนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไปปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อให้บังเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม แต่ก็มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานบางส่วน โดยหน่วยงานภาครัฐ พบว่า การสร้างเจตคติของคนในสังคมให้เอาใจใส่คนพิการ หรือการอยู่ร่วมกัน แบบไม่กีดกัน ไม่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการ เป็นเรื่องที่กระทำใหยากต้องใช้เวลาในการสร้างเจตคติของคนในสังคม ให้รู้จักการดูแลเอาใจใส่ และยอมรับการอยู่ร่วมกันกับคนพิการ

จากการที่หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถขับเคลื่อนนโยบายได้ทั้งหมด จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป เข้ามาช่วยดำเนินการ เช่น โครงการสร้างศูนย์บริการต้นแบบห้องปฏิบัติการของ 1479 สายด่วนพระราชรัฐ เพื่อคนพิการ ในส่วนของภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป ได้แก่ BTS ก็มีข้อจำกัดในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ เช่น ลิฟต์โดยสารจะมีปัญหาเรื่องพื้นที่คับแคบ รถเข็นไม่สามารถเคลื่อนผ่านไปได้ มีปัญหาเกี่ยวกับเสาไฟฟ้า พุทบาร ทำให้ไม่สามารถติดตั้งลิฟต์เพิ่มเติมได้

สำหรับ องค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholders organization) พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกของภาครัฐ ไม่ตรงกับความต้องการของคนพิการ เช่น Wheel Chair จัดหาแบบล้อโหล ใช้ได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งไม่เหมาะสม ควรจะจัดหาตามความต้องการของคนพิการที่เป็นเด็ก หรือผู้ใหญ่

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในช่วงสูงวัยนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงข้อบ่งชี้แห่งความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ซึ่งมีภาพลักษณ์คือ ต้องดูแลทุกเรื่องเกี่ยวกับคนพิการรวมทั้งคนพิการในช่วงสูงวัย ต้องมีนโยบายหรือ

มาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพและพัฒนาคนพิการและคนพิการในช่วงสูงวัยมากขึ้น เพราะต้องมีการประสานส่งต่อมีความรวดเร็ว มีการบริการที่ทันทั่วถึง ซึ่งผู้วิจัยเห็นสมควรมีเรื่องของการบริการแบบ 24 ชั่วโมง เพราะไม่ทราบว่าคนพิการในช่วงสูงวัยจะเกิดเหตุการณ์ขอความช่วยเหลือในช่วงเวลาใดบ้าง มาตรการในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัยมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และกองทุนเพื่อความปลอดภัยการใช้รถใช้ถนน และมีสถาบันสิรินธรเพื่อฟื้นฟูทางการแพทย์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน มาตรการต่าง ๆ โดยฝ่ายรัฐและเอกชนเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนพิการในช่วงสูงวัยที่เป็นคุณประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมของประเทศชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Nussbaum and Sen ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิต (quality of life) หมายถึง สภาพแห่งการมีสภาพดี (well-being) ทั้งของตัวปัจเจกบุคคล และสังคม (Nussbaum, M., & Sen, A. (Eds.), 1993) สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ระบุว่า คุณภาพชีวิต เป็นการรับรู้ความพึงพอใจ และสถานะของบุคคลในการดำรงชีวิตในสังคม โดยจะสัมพันธ์กับเป้าหมายและความคาดหวังของตนเอง ภายใต้บริบทของวัฒนธรรม ค่านิยม มาตรฐานของสากล (World Health Organization (WHO), 1980) ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในช่วงสูงวัยให้ดียิ่งขึ้นนั้น คนในครอบครัวต้องปรับทัศนคติ ถ้าเป็นผู้สูงวัยและมีความพิการ ครอบครัวจะต้องได้รับการดูแลไม่ทอดทิ้งทำให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจ ในเรื่องเครือข่ายที่เป็นองค์กรของคนพิการการขับเคลื่อนงานในส่วนขององค์กรเครือข่ายนี้จะขับเคลื่อนในลักษณะเป็นภาคีและมีองค์กรระดับประเทศ องค์กรประจำจังหวัด ซึ่งองค์กรนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการถ้าเป็นจังหวัดก็เป็นอนุกรรมการจังหวัดจะมีผู้แทนองค์กรอยู่ เพราะฉะนั้นการขับเคลื่อนนโยบายของคนพิการรวมทั้งคนพิการในช่วงสูงวัยต่าง ๆ ในจังหวัด ผู้แทนคนพิการจะมีส่วนในการขับเคลื่อนทุกเรื่องไม่ใช่เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งในระดับประเทศจะมีองค์กรผู้แทนคนพิการเข้าร่วม กิจกรรมทุกกิจกรรมของกระทรวงก็จะมีผู้แทนคนพิการมาร่วมในการขับเคลื่อนงานทั้งหมด ซึ่งคนพิการมี 7 ประเภทซึ่งสอดคล้องกับประเภทของความพิการที่รัฐบาลสิงคโปร์ได้แยกแยะประเภทของการบกพร่อง (impairment) ที่เรียกว่า “พิการ” (disabilities) ออกเป็น 7 ประเภทด้วยกันและมีองค์กร 6 องค์กรหลักที่มาร่วมขับเคลื่อน (Ministry of Community Development, Youth and Sports, 2008)

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเสนอเพิ่มเติมว่า หน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้านคนพิการหรือคนพิการในช่วงสูงวัย จะต้องจัดทำฐานข้อมูลและการบูรณาการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันดำเนินนโยบายในเรื่องของการจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งทุกจังหวัดจะต้องปลุกกระดมเพื่อดูว่าใน ข้อมูล

ครอบครัว (Family Data) ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนของคนพิการหรือคนพิการในช่วงสูงวัย โดยให้ไปเชื่อมโยงกับกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรู้ว่าคนพิการได้รับบริการทางด้านสาธารณสุขอะไรมาบ้าง เป็นต้น เพราะปัจจุบันฐานข้อมูลยังไม่สามารถเชื่อมโยง (Link) กับทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องได้ การประสานงานและร่วมมือกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการตัวคนพิการหรือคนพิการในช่วงสูงวัยในการดำเนินงานการทำงานร่วมกันในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานด้านคนพิการซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยนำเสนอทฤษฎีกลุ่มหลากหลายพหุนิยม (pluralism) ของ จีโรซค วีระสย กล่าวไว้ว่า กลุ่มต้องมีการประชุม และมีการดำเนินงานบ่อยครั้งพอสมควร มิใช่ตั้งขึ้นมาแต่ชื่อ โดยมีกิจกรรม หรือผลงานเพียงปีละครั้งเดียว หรือนาน ๆ ครั้ง (จีโรซค วีระสย, 2555)

ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในช่วงสูงวัยได้ผลดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาในการบูรณาการร่วมมือกัน ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการเสนอออกกฎหมายระเบียบ คำสั่ง ที่ชัดเจนรองรับการปฏิบัติงาน ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ ชุมหศรีวงศ์ ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกันมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน (กิตติ ชุมหศรีวงศ์, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพ ชุมรัมย์ พบว่า การนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่ได้ผลดีขึ้นอยู่กับทักษะในการบริหารภายในหน่วยงานของกระทรวง และความสามารถในการร่วมมือประสานงานกับ กระทรวง ทบวง กรม อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกับองค์กรภาคเอกชน และตัวคนพิการ (สุภาพ ชุมรัมย์, 2556) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิติพัฒน์ กิตติรักษกุล คือ การกำหนดยุทธศาสตร์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจให้ดียิ่งขึ้น โดยโอนหน่วยงานที่มีใช้ภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยตรงไปอยู่กับหน่วยงานอื่น (นิติพัฒน์ กิตติรักษกุล, 2559) นอกจากนั้น การประสานงานร่วมมือกันอาจจะมีปัญหาในเรื่องของงบประมาณที่หน่วยงานหลักที่อาจจะยังไม่ได้ของงบประมาณ นี่คือปัญหา แต่ทุกสิ่งทุกอย่าง อยู่ที่การวางแผน ออกแบบ ดังนั้นในเรื่องของงบประมาณกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีแหล่งทุน งบประมาณประจำปี ก็อาจจะไม่ใช่ปัญหาหลัก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ เคิร์ต เลอวิน (Kurt Lewin) ที่ว่าการรวมกลุ่มโดยรวมกันหลายคนหลายหน่วยงาน ย่อมมีพลังมากกว่าคนเพียงคนเดียวหรือหน่วยงานเดียว ดังคำเปรียบเทียบกับ “หลายไม้ซีก” ย่อมสามารถตั้งไม้ซุงได้ หาก 10 คนแยกออกเป็นโดด ๆ หรือเดี่ยว ๆ ย่อมมีพลังน้อยกว่าเมื่อสามัคคี 10 คน มารวมกันพร้อมใจพร้อมกระทำกัน ทั้งนี้มี “พลวัตแห่งกลุ่ม” (group dynamics) พลกำลังของนานากลุ่ม มีมากน้อยต่างกัน ในการกำหนดนโยบาย และการผลักดันให้มีการดำเนินการ หรือดเว้นการดำเนินการ (policy implementation) (จีโรซค วีระสย, 2555)

เมื่อทำการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามนโยบายของ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมผู้พิการ (Stakeholders organization) พบว่าทั้งสามภาคส่วน ต่างก็มีการนำนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไปปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้บังเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม แต่ก็มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานบางส่วน โดยหน่วยงานภาครัฐจะเป็นเรื่องของการสร้างเจตคติของคนในสังคมให้เอาใจใส่คนพิการ หรือการอยู่ร่วมกัน แบบไม่กีดกัน ไม่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการ เป็นเรื่องที่ทำให้ยากอาจต้องใช้เวลาในการสร้างเจตคติของคนในสังคม ให้รู้จักการดูแลเอาใจใส่ และยอมรับการอยู่ร่วมกันกับคนพิการ

จากการที่หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถขับเคลื่อนนโยบายได้ทั้งหมด จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป เข้ามาช่วยดำเนินการ เช่น โครงการสร้างศูนย์บริการต้นแบบห้องปฏิบัติการ ของ 1479 สายด่วนประชารัฐ เพื่อคนพิการ ในส่วนของภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป ได้แก่ BTS ก็มีข้อจำกัดในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ เช่น ลิฟต์โดยสารจะมีปัญหาเรื่องพื้นที่คับแคบ รถเข็นไม่สามารถเคลื่อนผ่านไปได้ มีปัญหาเกี่ยวกับเสาไฟฟ้า พุดาบาร ทำให้ไม่สามารถติดตั้งลิฟต์เพิ่มเติมได้

สำหรับ องค์กรเฉพาะหรือสมาคมผู้พิการ (Stakeholders organization) จะมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกของภาครัฐ ไม่ตรงกับความต้องการของคนพิการ เช่น Wheel Chair จัดหาแบบล้อโหล ใช้ได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งไม่เหมาะสม ควรจะจัดหาตามความต้องการของคนพิการที่เป็นเด็ก หรือผู้ใหญ่

ผู้วิจัยเห็นสมควรเสนอแนะว่าทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholders organization) ควรจะมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง อาจจะเป็นการประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อรับทราบ สภาพปัญหา ข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาให้สัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม อันจะส่งผลให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

สรุป

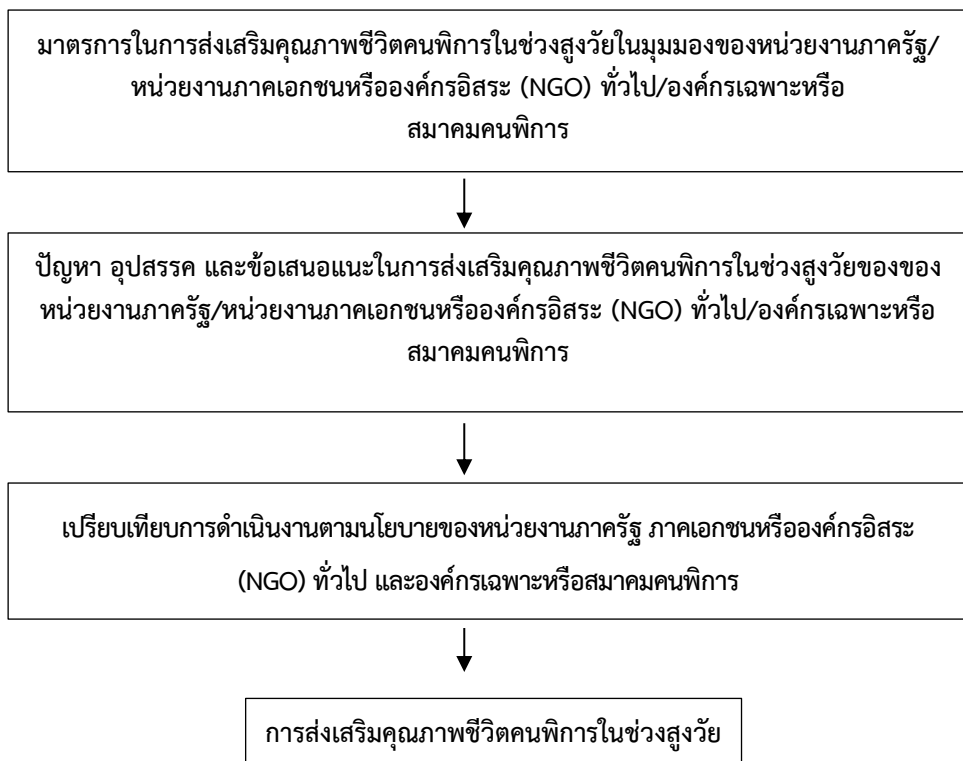
หลังจากผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key-informant) ของหน่วยงานภาครัฐทั้งสองหน่วยทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ด้านหน่วยงาน คือ ข้อมูลที่สนทนากับคนพิการในช่วงสัปดาห์นี้เป็นข้อมูลผู้สูงวัยด้วยซึ่งยังไม่ได้แยกออกจากคนพิการ เนื่องจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีสองกรมที่แยกกลุ่มคือ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการกับกรมกิจการผู้สูงอายุ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เฉพาะกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เนื่องจากผู้สูงอายุมีอายุ 60 ปี ถ้าไม่มีความพิการจะไปในความ

ดูแลและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนรณการกิจการผู้สูงอายุ แต่ถ้าเมื่อใดมีความพิการจะถูกส่งมาที่กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ไม่จำกัดอายุ แต่ก็ยังได้รับเบี้ยผู้สูงอายุ ได้สิทธิ์ทั้งคนพิการและผู้สูงอายุ

แต่ว่าสิทธิต่าง ๆ ก็ไม่ได้ตัดสิทธิ อย่างเช่นเรื่องเบี้ยยังชีพก็สามารถที่จะได้เบี้ยยังชีพทั้งของผู้สูงอายุและเบี้ยยังชีพของคนพิการด้วย อีกส่วนหนึ่งเมื่อพูดถึงการใช้เงินกองทุนและส่งเสริม ถ้าเป็นกองทุนและส่งเสริมของคนพิการนี้ คนพิการจะร่วมเป็นอนุกรรมการด้วย ถ้าไม่มีความพิการ คนพิการก็ค่อนข้างจะไม่ให้เพราะว่าคนพิการจะมีความรู้สึกว่ายังไม่ได้เข้าสู่ความพิการแบบที่เขาเป็น คนพิการก็จะบอกว่าคนที่ใช้เงินกองทุนและส่งเสริมได้ก็ต้องมีบัตรประจำตัวคนพิการ เป็นต้น ก็จะมีเงื่อนไขของกองทุนส่งเสริมคนพิการแต่ละกองทุนด้วย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการในช่วงสูงวัยนี้ ผู้วิจัยสามารถนำมาเสนอเป็น Model ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัย มีประสิทธิภาพและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น โดยการคำนึงถึงสิทธิ และศักดิ์ศรีที่ทัดเทียมกันของคนพิการหรือคนพิการในช่วงสูงวัย มีดังนี้

1.1 ควรปรับสภาพแวดล้อมให้คนพิการหรือคนพิการในช่วงสูงวัยเข้าถึงสิทธิ เช่น ห้องน้ำที่แคบก็ควรทำให้กว้าง ทางลาดที่ชันก็ทำให้ไม่ชัน จุดพักนั่งรอรถเมล์สายต่าง ๆ ก็ควรจะมี สำหรับไว้ให้คนพิการในช่วงสูงวัยทำนันทนาการร่วมกัน

1.2 ควรมีการประสานงานและร่วมมือกันปฏิบัติงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลาง กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนภูมิภาค ต้องทำงานกับเครือข่ายระดับพื้นที่ อบต. ภาคเอกชนที่สำคัญ เช่น การทำงานกับเครือข่ายองค์กรคนพิการ จะต้องทำงานด้วยกันทุกระดับ หรือภาคเอกชน เช่น BTS จะทำเรื่องของ CSR จะต้องทำงานร่วมกัน

1.3 ควรมีการประสานในส่วนของสมาคม มูลนิธิหรือองค์กรด้านคนพิการในจังหวัดให้ครอบคลุมทั่วถึง ต้องประสานหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องด้านคนพิการหรือคนพิการในช่วงสูงวัยให้ครบทุกหน่วยงาน มีการจัดประชุมหรือพบปะพูดคุยกันอย่างจริงจังและจริงใจเพื่อให้การขับเคลื่อนงานอย่างมีระบบ ระเบียบ

1.4 ควรมีการประสานกับองค์กรภาคเอกชนในการก่อตั้งศูนย์ความพิการหรือศูนย์ช่วยเหลือความพิการพร้อมเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลือในลักษณะคล้ายกับมูลนิธิรวมกตัญญูหรือปอเต็กตึ๊ง

1.5 ควรมีการถ่ายโอนภารกิจหรือมอบหมายภารกิจในการดำเนินงานช่วยเหลือคนพิการให้กับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมรับดำเนินงานต่อไป

1.6 ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการได้รับทราบนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายในการดำเนินงานด้านคนพิการในช่วงสูงวัยเพื่อวางแผนทำงานร่วมกัน และทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงาน รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือคนพิการในช่วงสูงวัยเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

1.7 ควรมีการประชุมร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน มีการจัดเก็บข้อมูล เข้าถึงข้อมูลได้สะดวก เปิดใจยอมรับการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรของคนพิการ โดยวิธีการเชิงรุก

ผู้วิจัยเห็นสมควรเสนอแนะว่าทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระ (NGO) ทั่วไป และองค์กรเฉพาะหรือสมาคมคนพิการ (Stakeholders organization)

ควรจะมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง อาจจะเป็นการประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง เพื่อรับทราบ สภาพปัญหา ข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาให้สัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม อันจะส่งผลให้คนพิการหรือคนพิการในช่วงสูงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

เพื่อให้การกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในช่วงสูงวัยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยแบ่งแยกเป็น กรมกิจการเด็กและเยาวชน เพื่อดูแลเด็กและเยาวชนพิการและปกติทั่วไป

2.2 ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและกรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้สัมฤทธิ์ผล

2.3 ควรมีการกำหนดพื้นที่รับผิดชอบของแต่ละเขต ในการขับเคลื่อน โดยลงมาดูแล เยี่ยมเยือน สืบหาข้อมูลคนพิการ ในเขตชุมชนที่รับผิดชอบ

2.4 ควรจัดให้มีสถานที่หลัก ๆ ในพื้นที่ที่สะดวกให้กลุ่มคนพิการและผู้ดูแลคนพิการเข้าถึง โดยหน่วยงานภาครัฐ อบต. ผู้นำชุมชน ดำเนินการประชุมวางแผนร่วมกันที่จะช่วยเหลือกลุ่มคนพิการในช่วงสูงวัยมีศูนย์กายอุปกรณ์ที่สามารถช่วยเหลือคนพิการและได้รับการอุดหนุนอุปกรณ์จากส่วนกลางมีการระดมทุนจากภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนงบประมาณในการดูแลอย่างยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยด้านการคุ้มครอง ด้านการส่งเสริม สนับสนุนเรื่องสิทธิ สิทธิมนุษยชนของกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ อีก เช่น คนไร้สัญชาติ

3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยในเรื่องของการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนพิการเป็นรายบุคคล ตั้งแต่ช่วงวัยอะไรไปจนถึงช่วงวัยอะไร เพื่อจะได้มีการฟื้นฟู เยียวยาให้ถูกต้อง หากวันหนึ่งไม่มีพ่อแม่หรือไม่มีผู้ดูแล เสียชีวิตหรือจากไป จะได้ช่วยกันดูแลให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2562). สถิติข้อมูลคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการจำแนกตามประเภทความพิการและเพศ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึง

- วันที่ 31 มกราคม 2562 ข้อมูลประมวลผลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กิตติ ชุณหทรวงศ์. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในธุรกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อม. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิรโชค วีระสย. (2555). สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- นิติพัฒน์ กิตติรักษกุล. (2559). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตการทำงานของ
ข้าราชการตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2556). พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.
2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 (ฉบับอ้างอิง ปรับปรุงครั้งที่ 13)
เล่ม 130 ตอนที่ 30 ก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุภาพ ชุมรัมย์. (2556). การนำนโยบายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
ไปสู่การปฏิบัติในประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Ministry of Community Development, Youth and Sports. (2008). Sporting culture
committee report. Singapore: Author.
- Nussbaum, M., & Sen, A. (Eds.). (1993). The quality of life. Oxford, England:
Clarendon Press.
- World Health Organization (WHO). (1980). International classification of
impairment disabilities and handicaps. Geneva, Switzerland: Author.